

Posamezna številka stane 75 para

Naročnina listu: Celoletno 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celoletno 120 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Uredništvo se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

70. štev.

Maribor, dne 22. junija 1928.

Letnik XV.

Maia perspektiva centralistov.

Na članek «Centralistična ideologija in jugoslovanstvo» je odgovoril «Tabor» v posebnem uvodniku in ga zavračal z dozdevno močnimi argumenti. Uvodničar misli, da je avtonomistični princip strup za našo državo, ki bi jo razkrojil in razkadal na tisoč drobcev, tako da bi ne bilo od Jugoslavije nobenega sledu več. Tudi trdi, da avtonomistična zamisel kot nelogična in neenotna ne more rešiti našega državnega problema, nasprotno, še bolj bi ga zapletla. Zato je njegova deviza slejkoprej unitarizem, strogo centralistična edinstvenost z izključno samo enim zakonodajnim parlamentom; oblasti in srezi naj dobe k večjemu kako gospodarsko kompetenco. Misli, da bi se vsaka pokrajinska avtonomija razbila na poskusu, ločiti srbski in hrvatski element, ki je po vsej državi tako mešan, da je nemogoče jih razdružiti. Zato moramo zaradi obstoja države ostati centralisti.

Nekoliko v odgovor!

Ugotavljamo nasproti člankarju, da si nikakor ne zamišljamo avtonomije na tako ozkosrčen in filistrski način, kakor si jo on predstavlja. Nam ni avtonomija nikakor samo kako plemensko geslo, temveč državno-pravno sredstvo moderne državne ureditve. Za avtonomijo se mi potegujemo, ker vemo, da je to modern upravni princip, ki bo čisto gotovo rešil jugoslovanstvo. Mi bi z isto prostodušnostjo nastopili tudi za centralizem, ako bi bil centralizem modern in koristen naši državi. Očitane, da se potegujemo za avtonomijo iz samih golih strankarskih interesov, je tudi abotno. Klerikalci imamo energije in tudi moči dovolj, da bi eventualno tudi v centralističnem parlamentu prišli do tolike moči in vpliva, da bi paralelizirali vpliv naših slovenskih demokratov. Avtonomija nam je program, za katerega se potegujemo, ker ga zahtevajo moderne državne razmere in osebnostna zavest človeštva. Posebno pa nas silijo k temu naše jugoslovanske razmere. Vsaka državna oblika mora rasti iz naroda in biti njegovemu bistvu, čustvovanju, kulturnemu in gospodarskemu položaju prilagojena. Državna ureditev se ne sme vršiti po kaki naprej določeni šabloni. Narodi niso kaki «pajacelnici», ki jih lahko našemiš in oblečeš po svojih kapricah. Narod prenese le tisti sistem, ki računi z njegovo dušo, individualnostjo. Slovenija, Hrvatska, Bosna in Dalmacija so živele čisto drugačno duševno življenje in imajo tudi čisto drugačen gospodarski položaj kakor Srbija. Primerjajte samo, gospodje okrog «Tabora», našega Slovenca z Macedoncem, ali še patriarhalčno življenjem šumadincev ali Vlahom v Srbiji. Kak kontrast! Tukaj siliti vse v edinstvo, se pravi naravo streti, silo delati zgodovini in razvoju, ubijati osebnosti in narode. Pustimo Macedonca in Srbe in druge, naj se razvijajo v svoji smeri naprej, mi tu se bomo po svojih. Mi nočemo prevzeti čez noč vseh njihovih življenjskih šeg, običajev in zakonov in jim ne usilujemo tudi svojih, ker vemo, da še niso za nje zreli, ali pa niso njim primerni.

Francozi in Italijani si lahko privoščijo centralizem, ker imajo že tisočletno skupno tradicijo in zgodovino za seboj. Za nas pa mora veljati razvoj od različnosti k skupnosti. Naši zanamci si bodo mogoče čez sto ali dvesto let lahko privoščili centralizem, ako bodo imeli po njem tako hrepenenje, mi pa še moramo počakati, ako nočemo svojega narodnega in državnega življenja dovesti do krize in napraviti iz naših lepih plemenskih kultur neko neprebavljivo jugoslovansko tinkturo.

Ugovarjate nam, da bo avtonomija povečala nasprotje med plemeni. Avtonomija po vaših pojmih znači separatizem, ločitev, sovraštvo, medsebojno odtujenje. Ravno nasprotno! Avtonomija ne bo povečala plemenskih nasprotij, temveč jih ublažila. Posledica avtonomije ne bo sovraštvo, temveč sprava, ljubezen. To je naše kakor skala trdno prepričanje.

Vsi vaši nasprotni argumenti se razblinjajo ob logiki učinkov avtonomije v nič. Saj mi ne zahtevamo plemenske avtonomije, katero vi s tako podjetnostjo pobijate. Čudni ste, gospodje demokrati, sami postavite neko nezmislno trditev, potem pa jo kot naše mnenje pobijate. Mi ne zahtevamo plemenske avtonomije, temveč pokrajinsko avtonomijo po zgodovinskih deželah: Hrvatska, Bosna, Srbija itd., ki tvorijo kulturne in gospodarske celote. Vse te pokrajine niso plemensko enotne, zato je nesmiselno govoriti o kaki plemenski avtonomiji.

Po vseh naštetih pokrajinah pa se bo ravno po avtonomiji sedanjemu umetno od centralizma izzvani plemenski boj ublažil ali sploh odpravil. Plemenski boj povzroča ravno centralizem, ki po svojih metodah in enostranskim vladanjem iz samo enega plemenskega centra (Beograd) a priori vsbuja nezaupanje in antipatije drugih plemen. Še bolj se to kaže v naši državi, kjer so tega itak obsodbenega centralističnega konja zahalali več ali manj korumpirani elementi, ki imajo interese na tem, da netijo plemensko sovraštvo, da ga izrabljajo v svoje koristolovske namene. Takoj ko pa se uvede avtonomija po pokrajinah, bo to sovraštvo poleg-

lo, ker se bo prenesel boj s plemenskega na kulturno, socialno in gospodarsko polje.

Ni se tudi treba bati, da bi Srbi v teh krajih kot minoriteta trpeli od Hrvatov. V pokrajinski avtonomiji med Hrvati in Srbi kot dvema različnima plemenoma boj sploh ne bo mogoč. Šolstvo bo srbohrvatsko, ker imajo itak skupni jezik, v gospodarskem ali socialnem oziru se Srbov pa sploh ne bo moglo pritiskati, kajti pri veliki mešanosti obeh plemen je nemogoče eno plemeno gospodarsko dvigniti, drugega pa tlačiti. Pri davkih n. pr. bi morali napraviti čisto poseben kataster za Srbe, ako bi jih hoteli že na vsak način tlačiti. Take perfidnosti pa ne bodo niti najhujši hrvatofobi Hrvatom pripisovali.

Takozvani plemenski separatizem Slovencev in Hrvatov se nikakor ne dviga proti Srbom v imenu kakih jezikovnih pravic, temveč predvsem v obrambo naših gospodarskih in kulturnih interesov od strani izkoriščevalne beograjske čaršije, ki si domišlja, da predstavlja srbski narod. Mi se dvigamo proti centralizmu tudi v imenu prečanskih Srbov, ki ravnotako trpe pod izmaganjem režima kakor mi. Dvignimo se z eno besedo proti celemu sistemu, ki enostransko vleče vse v Beograd in notranjo Srbijo, prečanstvo pa ima za molzno kravo.

Prepričani smo zato trdno, da v avtonomnih pokrajinah Jugoslavije ne bo nobenega plemenskega sovraštva in ne plemenskih strank, ker ne bo več tistih kalilcev vod, ki plemensko antagonijo izrabljajo v svojo korist in kujejo z njo kapital za sebe. Siti smo narodnega šovinizma iz polpreteklih avstrijskih časov, Slovenci, Hrvati in Srbi hočemo mirno drug poleg drugega živeti in drug drugemu pomagati. Zato zahtevamo avtonomijo, ker le ona bo privedla do gospodarske, kulturne in plemenske konsolidacije Jugoslavije.

Vsi centralisti lahko zato mirno spe radi svoje plemenske pripadnosti v naših pokrajinah. Hrvatska n. pr. ima le 60 odstotkov Hrvatov, drugi so Srbi ali drugorodci. Čisto gotovo je, da v avtonomni Hrvatski bo kak plemenski šovinizem nemogoč. Zdrav gospodarski in kulturni razvoj bo z njim pometel. Položaj bo sličen, kakor v Nemčiji, kjer Nемец protestant ali katolik skupaj živita in ni vsled verske pripadnosti med njima nikakršnega nasprotstva. Srbohrvati pravoslavne, katoliške ali muslimanske vere bodo v istem položaju.

Napačno je vsled tega misliti, da so naša plemenska nasprotstva ustvarili plemenski instinkti. Ne, prazni žepi, ki so nam jih izpraznili beograjski mogotci. Ko se bomo teh otresli, bo zavel čisto drug veter v našem političnem življenju. Soparna in duha moreča atmosfera, v kateri se sedaj porajajo vsi mogoči reptili in golazni, se bo očistila vseh navideznih barv, da bo jasno kot beli dan, da je naša bodočnost v socialnem in kulturnem delu.

Končno bodi povedano našim nad vse skrbnim centralistom, ki kar se tiče skrbi za centralizem, visoko nad kriljujejo skrbno svetopisemsko Marto, da mi zagrizeni avtonomisti nikakor ne zametujemo tudi ene edinstvene centralne oblasti z gotovimi kompetencami. Seveda stojimo neomajno na stališču, da se morajo te kompetence sporazumno določiti med vsemi avtonomnimi pokrajinami, ki bodo v svojem delokrogu neodvisne od centralne oblasti. V zmislu krfskega pakta in naših svetih prirodnih pravic stojimo na stališču sporazuma in odklanjamo gladko in energično vsak diktat od kakšne umetno stvorjene večine. Ta edinstvena oblast bo pa gotovo s svoje strani lahko zaščitila kakšno manjšino, ako bi bila res v nevarnosti, kar je pa, kar se tiče Srbov, skoro izključeno, če upoštevamo, da jezikovne difference ne obstojajo.

Še eno naj vpoštevajo naši centralisti, da jugoslovanstvo brezobzirno zahteva avtonomistično ureditev naše države. Naš cilj mora biti, da kakor hitro mogoče sprejmemo Bolgarijo v našo državno skupnost. To je pa le mogoče, ako že vnaprej tako uredimo našo državo, da bo združitev z Bolgarijo mogoča. Mogoče pa je le, ako pade velesrbska politika centralizma v naši državi in se sporazumno osnujejo pokrajinske avtonomije v eni carinsko enotni državi. Zato mora vsak iskren Jugoslovani biti že s stališča jugoslovanstva za avtonomistično ureditev države.

Glede zadnjega očitka «Taborjevega» člankarja, kako more dr. Korošec sodelovati z Radičem, ki zastopa velehrvatski program, odgovorjam, da sicer nisem kompetent in tudi ne pooblaščen izjavljati, v koliko se naš avtonomistični program strinja ali razlikuje od Radičevega, toliko pa vem, da nikakor ni potrebno za kooperacijo v vladi, še manj pa v opoziciji, da bi se programi sodelujočih strank popolnoma strinjali. (Radikali in demokrati so sedeli v skupni vladi, četudi nimajo enakega programa, zakaj pa bi ne smel dr. Korošec delati skupno z Radičem, ko pa imata skupen cilj in skupne nasprotnike!) Če pa je Radič preveč zašel v velehrvatsko smer, ni to toliko njegova krivda, temveč razlagati si moramo njegovo ravnanje kot reakcijo na tiste zakrknjene in nedostopne velesrbske centralistične kro-

ge, ki hrvaški narodni individualnosti s svojim sistemom odrezujejo vse možnosti razvoja. Sicer pa gospodje centralisti sami vedo, da se nobena juha tako vroča ne je, kakor se skuha. To jih naj tolaži, če jih Radičevo velehrvatstvo tako razburja. Dr. J.

Politični položaj.

Pri razpravi o uradniškem zakonu je govoril poslanec Jugoslovanskega kluba Kremžar, ki je povdarjal zlasti načelo svobodnega državljanstva tudi za uradnike, ki morajo biti tudi dobro plačani. Tozadevne predloge je stavil v specialni debati. Izjavlja, da bo glasoval sicer za zakon, toda ne iz zaupanja do vlade, ampak iz sočutja do uradništva. Posebno ostro se je obračal proti § 4, ki krati uradniku državljansko svobodo. Pri tej priliki je Pribečević priznal, da je ta določba njegovo delo. Poslanec Kremžar opozarja tudi na nevarnosti, ki prete uradništvu vsled nameravane redukcije in omenja, da v Ljubljani dr. Goršič že sedaj grozi uradnikom z odpusti. Ako pa nočejo v Beogradu rešiti ugodno tega vprašanja, naj dajo Sloveniji avtonomijo, da bomo vsaj v Sloveniji lahko rešili to vprašanje.

Zopet nov generalski čin. Na seji odbora za ustrojstvo vojske se je dne 19. t. m. sprejel predlog radikala Vojislava Janjiča, da se uvede čin brigadnega generala. Tako imamo sedaj že 4 generalske čine in bomo kmalu tako daleč, kakor je bila rajna Avstrija s svojimi generali. Za Janjičev predlog so glasovali oduševljeno tudi demokrati, katerih predstavnik Lukinič je celo predlagal, da se povišajo plače častnikov, dasi so neprimerno višje od drugih državnih uradnikov. Njegov predlog je bil vendar odbit. Demokrati bi na vsak način radi pridobili naklonjenost vojaških krogov, ki igrajo že skoro odločilno vlogo v državni politiki.

Prisilno delo, znano na Balkanu še iz turških časov pod imenom «kuluk» hoče beograjska vlada uvedi za celo državo pri popravljanju cest in raznih javnih zgradbah. S kulukom ali s tlako, kakor bi se po našem reklo, pademo zopet nazaj za dobro polstoletje. Predlog beograjske vlade o kuluku nima prav nič skupnega s kako splošno socialno delovno dolžnostjo, temveč je prava tlaka, kakršno so uvedli na Balkanu turški pašer in kakršno je posnela ter jo še sedaj izvaja srbska gospoda. Po južni Srbiji določa pandur seljake za kuluk, da gradijo žandarske kasarne in popravljajo ceste. Določevanje mu je dano popolnoma na prosto roko in tako so na tlaki vedno neljube osebe, dočim šetajo ter se smejiyo vsi pristaši njegove stranke. Vladni predlog o kuluku govori, da se bodo meščanski sloji lahko odkupili od prisilnega dela in to je razumeti tako, da bodo oblastniki že znali poiskati ljudi, ki so za tlako.

Po svetu.

Stara in nova Bolgarska. Kmetijski pokret, čigar duševni oče in vodja je bil pokojni Stambolijski, je ugnal staro bolgarsko-gospodarsko protiljudsko politično kliko ter stori v pogledu notranjega in duševnega osvobojenja bolgarskega naroda, da sadovi tudi sedaj pod restavracijo staro-bolgarskega režima ne bodo usahnili in da dajejo celo jamstvo, da bo zopet prej ko prej kmetiška volja vodila bolgarsko državo. Kmetiška vlada je v treh letih svojega delovanja ustanovila 2142 osnovnih šol s 7 razredi proti samo 400, ki so jih bile ustanovile «mestne» vlade tekom 40 let, šolski obisk se je zvišal od 450.000 na 825.000 in število šolo neobiskujočih je padlo od 325 tisoč na 62 tisoč. V vprašanju gospodarske osvoboditve je smatrala kmetiška stranka za svojo glavno nalogo ustanavljanje zadrug in sindikatov, katerih število se je zvišalo od 240 leta 1907 na 2148 leta 1922. Tudi na ta način se je delalo na to, da pridelek brez posredovanja prispe v roke konsumenta in prideta tako konsument in proizvajalec v neposredno zvezo. Na ta način imajo zadruge danes že znaten del trgovine, posebno z žitom in tobakom, v svojih rokah. S podpiranjem zadružnih kreditnih zavodov je vlada delavoljnim preskrbela tudi kapital, in sicer brez nevarnosti, da bi s tem zapadli oderuhom s kožo in kostmi. Zadnji čas se je pečala Stambolijska vlada tudi s snovanjem tovarna na zadružni podlagi, in če bo sedanja velekapitalistična vlada skušala jemati pridobljeno malemu človeku, bo šla prav hitro svojemu popolnemu porazu nasproti.

Svetovna produkcija radija. Celotna količina radija na svetu znaša po najnovejši teoriji učenjakov okrog 200 g. Radij so do sedaj upotrebljali v medicini, specijelno za zdravljenje raka. Njegova produkcija je silno draga in počasna ter ima raditega radij bajeslovno ceno. Največ radija se sedaj dobiva v belgijskem Kongu v Afriki, kjer ga producirajo na leto 25 gramov. Vendar so rudniki v Kongu zelo izčrpani ter se računa, da bodo dajali toliko količino samo še nekoliko let.

O PROMETNIH RAZMERAH V SLOVENIJI.

je takole izjavil poslanec gospod Pušenjak, povodom razprave o naknadnih kreditih:

Če pogledamo budget in sedanje naknadne kredite, vidimo, da se vsi krediti dovoljujejo za ceste v Srbiji in Črni gori. Razen tega vidimo, da so se iz investicijskega in dolarskega posojila dovolili znatni zneski za ceste v Srbiji in Črni gori. Mi priznavamo, da so ceste v Srbiji in Črni gori vsled vojne silne trpele in da je potrebno, da se popravijo. Opozarjam pa na to, da so tudi ceste v Sloveniji mnogo trpele. Mi vemo, da od leta 1914 ni nihče popravljval naših prej dobrih cest. Prišel je prevrat, a se zopet nihče ni brigal za popravilo cest, ki so sedaj v jako žalostnem stanju. Če se hočemo izogniti velikim stroškom, je treba, da čimprej pričnemo s popravilanjem naših cest, da jih zopet spravimo v normalno stanje.

Kadar se zahtevajo naknadni in izvanredni krediti za južne kraje, se vedno povdarja, da se dela to iz nacionalnih interesov. Mislim, da veljajo isti nacionalni interesi tudi za kraje na severni meji. Potrebno je, da se nekaj več stori tudi za ceste ob meji v Sloveniji. — Mnogo naših krajev na meji v Sloveniji je danes popolnoma odrezanih od prejšnjih gospodarskih center. Prej so imeli dobre zveze s temi centri, ki se danes nahajajo v Nemški Avstriji. Ti kraji morajo iskati danes novih gospodarskih center v naši državi, a nimajo do teh nobenih zvez. Zato zahtevamo, da se čimprej dovolijo znatni krediti za potrebne ceste v prvi vrsti za okraje Marenberg, Prevalje in Gornji Grad.

Slabo vpliva na ljudstvo ob meji dejstvo, da so poštne zveze jako slabe. So kraji, ki so imeli prej dvakrat dnevno pošto, danes pa nimajo niti ene. Vsled tega trpijo interesi naših državljanov, trpijo pa tudi interesi države, ki ima manj dohodkov, kakor bi jih imela, če bi imeli redne poštne zveze. Zahtevamo torej, da se čimprej uredi poštne razmere, da se čimprej ustvari popolno telefonsko omrežje in se na ta način zboljša naš promet.

Trdi se, da je pošta pasivna. Pasivna je zaradi tega, ker ima prevelik uradniški aparat tako v ministristvu samem, kakor tudi pri posameznih poštah in direkcijah.

Kar se tiče železniškega prometa, se je v zadnjem času precej zboljšal, zlasti osebni promet. Vendar je pa čuti še dosti pritožb, posebno glede tovarnega prometa. Južno od Zagreba je tovarni promet skoro vedno zaprt in ni mogoče spravljati naših pridelkov in izdelkov v Srbijo in južne kraje. Tu je treba najti sredstev, da se tovarni promet zboljša.

Ministrstvo saobračaja zahteva tudi najvišje kredite. Za to ministrstvo predvideva budget 1 milijardo 234 milijonov dinarjev, sedaj se pa zahtevajo še naknadni krediti v znesku 207 milijonov dinarjev. Ogromne svote je dobilo to ministrstvo tudi iz investicijskega in dolarskega posojila. Če pogledamo kredit iz investicijskega posojila za Slovenijo, vidimo, da je ta kredit jako majhen. Dovolil se je samo kredit za zgradbo nove železnice Ormož—Ljutomer—Murska Sobota, ki je potrebna, da imamo vsaj eno zvezo s Prekmurjem. Ta znesek, ki je znašal 10 milijonov dinarjev, je bil kmalu porabljen in zato opozarjamo ministrstvo saobračaja in celo vlado, da se čimprej dovoli primerni naknadni kredit, da se bo moglo z delom nadaljevati, ker pomeni vsaka ustavitev dela na tej progi veliko škodo.

Dnevne novice.

Nove sv. maše. Jože Bezjak, 5. avgusta pri Sv. Marijeti niže Ptuj; pridigar č. g. Pavel Vesnjak, kaplan v Ločah. Anton Cafuta, 5. avgusta pri Sv. Vidu pri Ptuj; pridigar mgč. g. Anton Podvinski, dekan v Zavrču. Jurij Guzej, 1. julija pri St. Juriju ob juž. žel.; pridigar vlč. g. Ivan Jelšnik, župnik v Zibiki. Radovan Jošt, 15. julija pri Sv. Jožefu nad Celjem; pridigar vlč. g. dr. Ivan Jančič, žup. v St. Petru v Sav. dol. Vinko Kolman, 15. julija v St. Vidu na Planini; pridigar stric vlč. g. Ivan Zakošek, župnik pri Sv. Venčeslu. Ivan Kupčič, 8. julija v Rušah; pridigar vlč. g. Janko Baznik, župnik pri Sv. Trojici v Kalozah. Peter Kovačič, 5. avgusta pri Sv. Petru v Gornji Radgoni; pridigar vlč. g. prof. Ivan Vreže. Jurij Lebič, 29. julija v Novi cerkvi; pridigar vlč. g. prof. dr. Anton Medved. Matija Medvešek, 8. julija v Sevnici; pridigar stric vlč. g. Janez Medvešek, župnik v Vidmu. Matija Neudauer, 29. julija pri Sv. Ani v Slov. gor.; pridigar vlč. g. Vincenc Lorenčič, župnik pri St. Ožbaltu. Rudolf Ribič, 5. avgusta v St. Jerneju pri Ločah. Ivan Šolinc, 8. julija pri Mariji Dobje, pridigar kur. v pok. Essenko, Belevode. Jakob Zidanšek, 22. julija v Spitaliču, pridigar stric vlč. g. Josip Zidanšek, profesor bogoslovja in ravnatelj deškega semenišča v Mariboru.

Mladeniči in možje iz Slov. goric, Dravskega polja in Pohorja v nedeljo, dne 1. julija 1923 vsi na marijanski shod k M. B. na Goro pri Sv. Petru niže Maribora. Odhod udeležencev iz Maribora in okoliških župnij zjutraj ob pol 8. uri izpred frančiškanske cerkve z godbo. Skupno zbirališče pri cerkvi Sv. Petra, odkoder bo ob pol 9. uri odhod na Goro. Tamkaj bo ob 9. uri slovesna pridiga in nato slovesna sv. maša. Zatem bo na prostem pred cerkvijo manifestacijsko zborovanje, na katerem nastopijo priznani govorniki. Mladeniči in možje, ki žele govoriti na shodu, naj to prijavijo gospodu Antonu Krepek, Maribor, Cankarjeva ulica 8. V slučaju neugodnega vremena se prireditve preloži na nedeljo, dne 8. julija 1923. Mladeniči in možje, agitirajte, povabite znance in prijatelje, do ba 1. julij res praznik katoliškega moštva severne Slovenije.

Ob priliki romanja, ki ga priredi Krščanska ženska zveza iz Maribora na Ptujsko goro, dne 8. julija 1923, se vrši po končani cerkveni slovesnosti ob 11. uri žensko manifestacijsko zborovanje. K udeležbi se tudi vabijo žene in dekleta sosednih župnij.

Slovenjebistričani in okoličani! V nedeljo, dne 24. t. m. vas poseti mariborski Ljudski oder. V hotelu Beograd v Slov. Bistrici bo imel ob 11. uri dopoldan artistični vodja Ljudskega odra poučno predavanje o ljudski gledališki umetnosti, v katerem hoče osobito poudariti igralcem in igralkam pojasniti vzvišeni smoter gledališkega igranja in jim dati potrebnih navodil. — Popoldan ob treh uprizori igralski zbor Ljudskega odra zanimivo delavsko igro »Žrtve«, ki je dosegla doslej že na več odrih sijajen uspeh. Prepričani smo, da bo Ljudski oder v polnem razumevanju svojih ciljev od strani tamošnjega prebivalstva sprejet z vso gostoljubnostjo in naklonjenostjo.

Slana koncem junija. Od Sv. Jurija v Slov. gor. poročajo. Dne 20. t. m. zjutraj je bila naša župnija čisto pobeljena od slane. Slana je škodovala največ fižolu.

Huda jama pri Laškem. Obesila se je dne 17. t. m. vdova Terezija Cafuta, v rudniški baraki. Bila je več časa slaboumna, ob smrti 72 let stara.

Svojo ženo zastrupil. (Poročilo iz Rečice pri Laškem). Zastrupil je svojo ženo vpokojeni rudar Karl Kovač. Drugi dan je umrla. Mož je strasten alkoholik, živel je z družino v vednem prepiru.

Nesreča vsled brezvestnosti. V Sarajevu se je te dni ponesrečil v tvornici železa delavec Jure Stokič. Prišel je preblizu stroju, ki ga je zgrabil in popolnoma zmečkal. Delavci tvornice so silno ogorčeni nad lastnikom tvornice, ker ni dal na stroju pritrditi zaščitne ograje. Pravijo, da tvorničarji, ki kupujejo v inozemstvu stroje, te ograje nalašč ne kupijo, ker s tem prevarijo carinarnico, ki smatra stroj brez zaščitne rešetke za starega in plača tvornica manj carine.

Blagajnik zunanega ministrstva zaprt. Pred nekoliko meseci je izginil iz Beograda blagajnik zunanega ministrstva Vladislav Gakovič. Ko so po njegovem begu pregledali blagajno, so odkrili, da je Gakovič ponesrečil precejšnjo svoto denarja. Dasi ga je takoj začela zasledovati policija, je bilo vendar vse iskanje zastonj, zlasti, ko se je začelo govoriti, da se je posrečilo pobegniti Gakoviču v Ameriko. Policija pa ni mirovala, temveč je nadzirala Gakovičeve prijatelje, ker je sumila, da so tudi oni zapleteni v to afero. Pred nekoliko dnevi pa se je posrečilo prestreči neko pismo Gakoviča, ki ga je pisal iz Dubrovnika svojemu prijatelju v Beograd. V tem pismu je Gakovič opisal, kako sijajno živi ob morju, ter navajal razne pustolovščine, ki jih je v Dubrovniku doživel. Seveda je policija hitela, da napravi konec Gakovičevemu uživanju in sedaj se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Oropan blagajnik. Blagajnika Našičke tvornice tani na pri Osijeku so napadli trije razbojniki, ki so nosil v gozd denar za izplačevanje delavcev. Blagajnik Nemeth se je nahajal v spremstvu orožniškega narednika Pintova, ki je začel na razbojnike streljati. Ti so ranili s strelji orožnika in blagajnika, kateremu so odvzeli 40 tisoč dinarjev, potem pa so izginili.

Marmor na otoku Hvaru. Splitski časopisi javljajo, da so odkrili na otoku Hvaru velike sklade marmorja. Za to odkritje se zanima neko belgijsko društvo, ki namerava na otoku napraviti velike kamenolome. Marmor je izvrstne kvalitete, sličen italijanskemu. Izvoz našega marmorja bo radi slabe valute ugoden za vse zapadne države, kar bo velikega pomena za našo trgovsko bilanco. Razen tega bo pa našlo dalmatinsko prebivalstvo v kamenolomih delo in zaslužek ter bo s tem vsaj deloma odpravilo pomanjkanje, ki danes v teh krajih vlada.

Iz strokovnega gibanja.

Povrnitev osebno dohodninskega davka železničarjem. Delavstvo južne železnice je dobilo preteklo zimo obvestilo, da naj napravi prošnje za povrnitev osebno-dohodninskega davka. Vso osebo je na ta poziv takoj vposlalo primerne prošnje, ki so bile tudi sprejete ter je dobilo nekaj prizadetih tudi takoj povrnitev omenjenega predpisanega davka. Sedaj pa sledi zanimiva in nerešena uganja: zakaj je dobilo samo del delavstva omenjeno povrnitev, drugi pa čakajo že tri in štiri mesece ter nosijo tista milostna nakazila v žepu. Kako dolgo še? Zakaj tako? Kje je krivda?

Te dni pride. Pa kdo in odkod? Tista zaželjena in dolgo — dolgo pričakovana železničarska pragmatika, (zakon saobračajnih ustanov) na katero stavi naše železničarstvo vse svoje upanje. Kakor je pričakovati, bode ta pragmatika izdelana na enaki način, kakor je zakon za državne nameščenice in se kaže, da potem nimamo nič veselega pričakovati. Upamo, da bomo lahko v prihodnji številki priobčili nekaj več o pragmatiki, ker dobimo te dni koncept pragmatike v pogled in presojo.

Prometna zveza vidno in razveseljivo raste ter se širi. S tem se tudi jači naš ugled in naša moč na zunaj. Tovariši, nabirajte nove člane, da se naše vrste tem bolj utrdijo in da postane Prometna zveza nepremagljiva. — Obveščajte nas o svojih težnjah in zadevah, da o njih lahko obravnavamo v našem glasilu, petkovi »Straži«, da tudi tem potom širša javnost zve za naše resno in vstrajno delo.

Obratno ravnateljstvo juž. železnice in službena obleka. Prometniki imajo od žel. uprave nalog, da morajo svojo službo vršiti v službeni uniformi. Ker si pa radi beraške plače in visokih cen nobeden ne more iste nabaviti, so ti uslužbenci primorani upravljati svojo službo v civilnih oblekah. Obratno ravnateljstvo se je v

svoji ljubezni in skrbi za nastavljenice za to zanimalo ter sklenilo temu odpomagati. Pa kako? Povejmo hitro! Naložilo je vsakemu uslužbencu, ki v službi ni nosil uniforme — 10 dinarjev kazni. Evo je, hitre odpomoči. Blagor tebi, velikodušje naše uprave. Med uslužbenci vlada seve sedaj veliko navdušenje, veselje do službe, in zaupanje takšno, da seveda nikakor ni več misliti na kakšnokoli pritožbo. Obratno ravnateljstvo res zasluzi, da mu priredi uslužbenstvo veličastno podoknico ter potem vse tiste merodajne gospode povabi še na pojedino, kjer bodo nastopili vsi uslužbenci črne in čiste v Adamovih oblekah, pa saj odeti še samo s par raztrganimi cunjami, kjer se bodo servirale prazne sklede, in bo koncert sestavljen iz joka lačnih otrok in krulčih želocev vseh prizadetih. Morda se povabi še nekaj časnikačev in zgodovinarjev, da zve širša javnost in se ohrani tudi poznejšim rodovom namera obratnega ravnateljstva južne železnice, ki dela za ciljem: enostavno odvaditi svoje uslužbenstvo jesti, da si s tem prihrankom lahko nabavi službeno obleko. Da beraška miloščina, ki jo dobiva uslužbenstvo kot plačo za svoje delo, ne zadostuje za hrano in za obleko, to ve vsak, vedo menda tudi gospodje pri ravnateljstvu. Radovedni smo pa tudi, in menda to opravičeno, v kake namene, morda celo v dobrodelne — se bo porabila zgoraj navedena globa.

Sporočilo prometnega ministrstva. Gospod ministerski predsednik je prejel brzogovorne sledeče vsebine iz Maribora, Ljubljane, Zidanega mosta, Ptuja, Jesenic, Murske Sobote, Kočevja in Višnje gore: »Na zborovanju dne 10. junija t. l. zbrani železničarji in vpokojenci zahtevajo, da vlada njihovim zahtevam nemudoma ugodí, ker sicer so posledice neizbežne.« Vse brzogovorne nosijo podpis: Akcijski odbor. Vsem tem železničarjem sporočite sledeče moje poročilo: »Kraljevska vlada ima v rokah že preko 15 dni moj predlog o ureditvi prinašlečnosti in plač našega prometnega osebja. Ta moj predlog vsebuje poleg materijalnega zboljšanja položaja tudi celokupno pragmatiko za prometno osebo. Ta zakonski predlog je predložen narodni skuščini in bode takoj prišel v obravnavo po skrajšanem postopanju in istočasno z vprašanjem javnih nameščencev drugih strok, sodnikov, profesorjev itd. Priporočam prometnemu osebju, da potrpežljivo čaka še kratek čas, dokler se ne reši njegovo vprašanje, in apeliram na njegov dokazani patrijotizem, da ostane osobito v sedanjem težkem zunanje-političnem položaju na višini izpolnjevanja svojih dolžnosti. Verujem, da ne zageši dejanj, s katerimi bi zapadlo odgovornosti, ki bi bila za prometno osebo neodpušljiva in bi za državo imela nedogledne posledice. Minister za promet: dr. Velizar Jankovič. — Zopet stara pesem, potrpežljivo čakati in zopet čakati. Vprašamo gospoda ministra, če mu je mogoče znano, kako dolgo že čakamo in čakamo potrpežljivo in vsled te potrpežljivosti strada in trpi pomanjkanje tisoče družin. Skrajna beda in sila nas tira, da svetujemo tem gospodom, da se zavzamejo enkrat za resno delo, ker le dejstva nas morejo rešiti pogina, prazne obljube nas pa bodo pritirale samo do korakov, ki bodo morda pogubonosni za nas, a zagotovimo, da bolj pogubni za tiste, ki nas bodo po ravno teh praznih obljubah pritirali na pot obupnega silobrana.

Iz Zagreba se nam je doposlal dopis, v katerem se nas naproša za pojasnila o Prometni zvezi, ker se tam več žel. služiteljev zanima za našo organizacijo. Z veseljem pozdravljamo to dejstvo, ki je ponoven dokaz, da rastemo, se širimo, in po tem tudi dobivamo upanje do uspehov in do zmage.

«Savez železničara» in ministrstvo saobračaja. Ta organizacija železničarjev, katere voditelji prodajajo svoje člane in vse železničarstvo na debelo, je poslala svoje funkcionarje k ministru saobračaja, da mu obrazložijo težnje in bedo železničarjev in zahtevajo izboljšanje. Tako pripoveduje Krekič in njegov oproda Bahun in drugi. Še ni dolgo, ko so po okrožnicah in plakatih kričali ravno ti gospodje nad akcijskim odborom, ker je šel posredovati k vladi, češ, da je s tem zakrivil izdajo. Sedaj, ko so bili oni sami tamkaj, pa to ni izdajstvo. S tem so pokazali in dokazali, da je resničen pregovor: Kakršen je kdo sam, tako misli o drugih. Vsak ima svoje zrcalo v drugem. Ta gospoda od Saveza je namreč bila pri ministru, to je res. Ona je tam zahtevala izboljšanje železničarskega položaja, to je pa laž. Ta gospoda je bila pri ministru in se tam opravečevala, ker mora sodelovati pri akciji železničarjev in nameščencev, ker to zahtevajo člani, a oni se temu več ne morejo upirati, ker bi izgubili vse člane. Zato naj g. minister oprostí ta njihov korak. Skrbeli pa bodo, da bodo ovirali akcijo, kolikor bodo le mogli. To smo zvedeli iz zanesljivega vira in priobčujemo, da zvedo vsi trpiní in sodijo sami. To vest posnamemo dobesedno po glasilu »Neodvisne«, »Strokovni borbi« št. 22 z dne 15. junija 1923. Mi se vzdržimo vsakega kometarja, ker se držimo danega načela, da za časa akcijskega dela in postopanja gremo enotno pot, brez vsakega napadanja drugomislečnih organizacij.

Delavnica juž. železnice Maribor je že dalje časa brez delavskih zaupnikov, ter je delavstvo s tem, ker nima nobenega zastopstva, izročeno na milost in nemilost vsem mogočim šikanam. Zakon o zaščiti delavstva, katerega je zakonodajni odbor v svoji 29. redni seji dne 14. dec. 1921 na podstavi člena 130 potrdil, velja, kakor vemo tudi za podjetja, ne samo za delavstvo. Zahtevamo da uprava juž. žel., upirajoč se na tisti zakon pet, takoj sestavi volilni odbor in razglasi volitev delavskih zaupnikov. Upamo, da se nam tej prošnji ugodí, ter se nas ne sili do daljnjih korakov.

Zdaj pa že vemo, zakaj še v delavnici juž. železnice vedno ne dobimo legitimacij, radi katerih smo že toliko pisali. Enostavno za to ne, ker leže tiste slike še vedno

v miznicah oddelkovih pisarjev. Po kakem naročilu ali navodilu se to godi, se bo dalo pa menda še tudi zvedeti, ker nikakor ne moremo verjeti, da bi bil pri nas v delavnici pisar oddelka za nas najvišja inštanca, preko katere bi ne bilo priziva.

Na ponovna vprašanja: kje posluje Prometna zveza, priobčujemo, da ima ista svoj poslovni prostor v tajništvu Jugoslovanske strokovne zveze, Gregorčičeva ulica 10-I, ter se tam za Prometno zvezo posluje vsako soboto od 2.—5. ure popoldne in vsako nedeljo od 10. do 12. ure. Prosimo tudi vse tovariše, ki mogoče ne dobivajo lista «Straže» po svojih zaupnikih, da se tudi glede tega zglase v tajništvu.

Z dnem 15. junija je prevzel tajništvo Jugoslovanske strokovne zveze v Mariboru tajnik Andrej Semenič. Od novega tovariša, ki je naš štajerski rojak z vsem zaupanjem pričakujemo, da se bo oživil v naše težnje in razmere, ter tako z vso vnetostjo posvetil svoje moči rasti in razvitku naše organizacije. Tem lažje mu bo to, ker ne najde pri nas v strokovnem delu ledine, marveč zavedne člane in dobro upeljano organizacijo, kateri ni treba oati še le življenja, marveč ji je treba le z resno in vstrajno zamišljenim delom pomagati do razvoja in zmagujočih ciljev, kar je tem lažje, ker smo, dasi strogo strokovna organizacija, vendar v tesni zvezi z delom in stremljenjem naše Slovenske ljudske stranke ter imamo trdno oporo in pomoč v naših poslancih. V upanju torej, da bomo z novodošlim tovarišem tozadevno lahko in vstrajno ter skupno delali, mu kličemo iskreni: Dobrodošel!

Dvojni jubilej. Naš vrli tovariš, odbornik in skupinski predsednik Alojzij Polše slavi s svojo ženo v nedeljo, dne 24. junija, slovesnost svoje srebrne poroke, ki se vrši pri popoldanski božji službi v cerkvi sv. Alojzija. Obenem pa obhaja tudi 25letnico svojega službovanja pri tvrdki Rogač. Načelstvo Jugoslov. strokovne zveze, kakor tudi vsi njegovi prijatelji mu tem potom izrekamo najprisernejšo željo, da doživi še krepek in trden s svojo ženo tudi zlati poročni jubilej ter da nam da njegov vzgled dosti takih delavcev-vsestranskih značajev, ki so kakor on zvesti svojemu delu, svojemu gospodarju in svojemu stanovskemu prepričanju. Bog ga izvil!

Dne 28. maja t. l. se je vršilo pogajanje za zvišanje plače delavcev med Jugoslov. strokovno zvezo in tvrdko Straschill, trgovina z lesom v Mariboru. Zahteval se je 15odstotni povišek plače ter se je dosegel sporazum, da se plača tam zaposlenemu delavstvu zviša za 10 odst. Jugoslov. strokovno zvezo sta zastopala odbornik Polše in tajnik Bračko.

Na naslov okrajne bolniške blagajne. Delavka Rosenbergovega mlina Antonija Kramar je bila 13 dni v bolnici, kjer je bila dne 13. maja odpuščena na dom, dasiravno še bolna in delanezmožna. V tem stanju je bila doma do 15. junija, pa ni dobila nikake podpore. Kako torej: ali je delavec dolžen bolniško blagajno samo plačevati, nima pa v času resne potrebe nobene pravice na podporo in odpomoč? Kje tiči tukaj vzrok in kje ostane delavske pravice? Ako se od nas zahteva izpolnitev naših dolžnosti napram blagajni, morali bi menda tudi mi zahtevati, da se tudi nam dajo naše pravice.

Orjunaške.

Mariborski orjunci pridno skrbijo za izpolnitev registra kriminalnih tipov. Eden od zadnjih «Taborov» si je dovolil šalo in objavil, češ, da je vzkliknil neki mariborski Nemec: «Die «Straža» kaufe ich nicht mehr», ker je pustila v par številkah Orjuno pri miru. «Straža» se ni brigala več za orjunce, ker so utihnili in se ne pretepavajo več. Mariborska Orjuna je opustila pretepe, a se je lotila kot prava razbojniška banda tatvine na debelo, ker pač ta obrt več nosi, ako se je kdo strokovnjaško loti, kakor pa ponočnjaški pretepi. Akcijska četa mariborske Orjune ima v svojih vrstah nekaj od nas že portretiranih kriminalnih tipov, a te vrste se množijo od dne do dne. Za izpolnitev tatinskih tipov v vrstah Orjune sta te dni poskrbela dva «najuglednejša» orjunca in sicer brata Anton in Ivan Hlešč. Tatinska zgodba o poštenjakovičih Hlešč je pa ta-le: špedicijska tvrdka «Balkan» je imela pod vodstvom policajdemokrata g. Kežerja (katerega so pa poslali na dopust in ga ne bo več nazaj, ker že ima mariborska podružnica drugega ravnatelja, op. ur.) kot uslužbenca najbolj agilna orjunca — brata Hlešč. Bratska dvojica Hlešč je obtožena napada na Cirilovo tiskarno in Antonu Hlešč so prisodili radi orjunskega poleta v Ptuj 14 dni oddiha pri Grafu, to je bilo treba pripomniti, predno nadaljujemo tatinsko zgodbo. Ivana Hlešča je tvrdka «Balkan» odpustila že pred enim mesecem, ker so ga imeli na sumu, da krade. G. Ivan pa se je še nadalje potikal v orjunski brezposelnosti v Mariboru. Dne 19. t. m. pa je policija posetila Antona Hlešča in ga povabila v preiskovalni zapor. Istočasno je romal med 4 stene tudi njegov brat Ivan. Oba sta obdolžena, da sta pokradla pri tvrdki «Balkan» dragocene knjige v vrednosti več tisoč kron in jih razpečala na drobno in seve pri tem zaslužila lepe svote. Kratko in malo, sodišče bo pritisnilo dvema glavnima orjuncema pečat — tatvine. Ivan in Anton Hlešč sta seve oba tudi odpuščena iz službe in bosta po prestani kazni čisto zrela za komandanta kake orjunske akcijske čete. Zanimivo je tudi za javnost, ako jej zaupamo, da pripravljajo vse mariborske tvrdke akcijo proti orjuncem in bo vsaka firma morala odpustiti organiziranega orjunca, ker so po večini vsi razbojniki in tatovi vseh kalibrov in spravljajo ob ugled poštenost slovenskega Maribora. Da pa nam ne bo Orjuna zopet očitala, da jej delamo krivico z očit-

kem — tatinska banda, jej moramo poklicati v spomin, da so v orjunski četi razven tatinskih bratov Hlešč še ti le kriminalni tipi: Vuga, delavec pri carinarici, o katerem se javno govori, da je uzmovič, in so že vse mariborske špedicijske tvrdke prosile carinarico, naj se ga odslovi, a ga še niso, ker čakajo, da ga zasačijo enkrat pri sveži tatvini v skladišču. Nadalje cerkveni ropar Štoka, železničar Pust, ki je bil obsojen na 1 mesec zapora radi goljufije; upravnik «Tabora» Reja je bil odslovljen od stanovajskega urada, ker se je pustil podkupovati in je danes zrel samo za razpečavanje «Tabora» in za poveljnika Orjune; junak v goljufiji je brezposelni orjuncem Bizjak, pred katerim smo že svarili v «Straži» vso pošteno javnost, naj se ga varuje, ker je že za znatne svote opeharil marsikoga. O rajnem Pirchu ne govorimo, ker se je sodil sam. Glede revidenta Škerjancja pa že čivkajo vrabci: od kod jemlje ta človek težke tisočake in jih zapravlja v najbolj sumljivih družbah. No, glede predsednika mariborske Orjune Reharja bi na račun njegove poštenosti lahko marsikaj beležili, a še za danes odložimo in omenimo samo to, da denuncijant lastnih sotovarišev je še večje obsodbe in zaničevanja vreden kot tat. Kratko in malo, ako pogledamo že po oblasti decimirane vrste mariborskih orjuncem, potem moramo policijo opomniti, naj razstavi na komisariatu v oknu fotografije ravnokar naštetih orjuncem, da jih bo vsakdo spoznal na prvi pogled in se pravočasno pri srečanju prijel za žep. Obmejni Maribor postaja tako nekako zbirališče tatinskih tipov in za izpolnitev registra uzmovičev tako «lepo» skrbi akcijska četa Orjune.

Kako oblasti nasedajo orjunskim lumparijam. Upokojenega železničarja in starega Mariborčana g. Fašinga je Orjuna razupila za strašnega prevratneža. Cela stvar se je razvila takole: Orjunci so v gostilni nasproti meljske vojašnice zborovali v posebni sobi, Fašing se je pa v prvi sobi pomenkoval nemški z nekim železničarjem o železniških uniformah in ko reče, da so bile prejšnje modre uniforme boljše od sedanjih rujavih, pride iz sosedne sobe neki orjuncem ter ga udari po glavi. Drugi dan se je že bralo po «Taboru», da je Fašing vpil: «Nieder mit Serbien» in da je znani in že večkrat kaznovani protislovovski izgredek. Te orjunske, odnosno «Taborove» laži je kratkoma pobrala policija ter napravila proti Fašingu ovadbo na sodišče. Sodnija je po zaslišanju prič postopanje ustavila, zavrnila policijsko ovadbo, policija je vkljub temu obsodila gospoda Fašinga na 14 dni zapora. S tem pa krivici še ni bilo dovolj. Fašing ima sina, uslužbenega v Avstriji že od pred vojne in se je dolgo trudil, da dobi iz Beograda zanj vpotovalno dovoljenje. Ko je to končno dobil in se sin zglašil pri našem konzulatu na Dunaju, pa izve tam, da je beograjsko dovoljenje sicer prišlo, a da mariborska policija radi očeta ne dovoli sinovega obiska. — Sedaj, ko se dan na dan razkriva med Orjuno vedno več tatov in drugih kriminalnih tipov, bi bilo pač potrebno, da policija popravi to in še druge krivice.

Boj med Orjuno in Srnao. Srbska nacionalna omladina (skrajšano «Srnao» si je nadela za glavno nalogo uničiti Orjuno. Dosedaj se je vršila ta borba skoro nepazeno, večinoma za kulisami, ter je bila bolj lokalnega značaja. Sedaj pa vedno bolj postaja močnejša in Srnao nastopa proti Orjuni tudi javno, kjer le more. Srbijo so skoro že popolnoma očistili orjuncem in boj se prenaša že večjidel v Vojvodino. Kakor se vidi, nameravajo radikali tudi s terorjem «osvojiti» vse kraje, katere oni smatrajo za srbske, da bi potem tam bili oni v imenu srbstva edini gospodarji. V tej borbi pa jim stoji na poti Orjuna, ki ščiti demokrate in ne pusti, da bi se radikali ugnezdili v dosedaj čisto demokratskih krajih. Radi tega radikali podpirajo Srnao v Vojvodini, kjer že ima ta organizacija proti Orjuni veliko premoč. Dokler so še radikali na vladi, bodo lahko z orjunci obračunali, vendar bodo morali paziti, da ne pridejo v nasprotje z drugimi nacionalnimi elementi. Vojvodinska Orjuna se je dosedaj rekrutirala večinoma iz Srbov, katerim je postal sedanji radikalni režim simpatičen in zato trumoma zapuščajo Orjuno ter se vpisujejo v Srnao. Poleg tega so nasprotniki Orjune tudi mnogi demokrate, ker obsojajo teror vodje vojvodinske Orjune Jevdjeviča. Ker orjunci vidijo, da jim grozi propast, skušajo na vse kriplice svojo organizacijo ohraniti. V nekaterih mestih na primer se nočejo imenovati več Jugoslovanska nacionalna omladina, temveč samo nacionalna omladina, da prevarajo ljudi, da se vpišejo v njihovo organizacijo, misleč, da je to srbska radikalna omladina. V drugih krajih pritiskajo ljudi, da se vpišejo v Orjuno, češ, da tako zahteva radikalna stranka. Orjuncem gre zlasti v Novem Sadu slabo. Njih list «Vidovdan» je, kakor poroča «Balkan» moral prenehati. Zato poskušajo novosaški orjunci zadnje sredstvo, da se rešijo. Za 29. t. m. so sklicali v Novem Sadu veliko zborovanje vseh orjunskih organizacij iz naše države. S to manifestacijo hočejo Vojvodini pokazati, da Orjuna še ni propadla, ter da se je proti njej nevarno boriti. Srnao pa je zažugala, da bo to manifestacijo razbila, pa magari, da teče kri. Seveda se orjunci teh groženj na videz ne strašijo ter pretijo, da bodo razbili celi Novi Sad, ako se jim kaj zgodi. — Orjuncem pa bo radi materijelnih skrbi zelo težko takšno zborovanje v velikem obsegu prirediti, ker so vladne podpore že davno minule. Pač pa uživa sedaj Srnao veliko naklonjenost državnih blagajne, ker je radikalom zelo mnogo ležeče na tem, da Orjuna v Vojvodini zgubi svojo moč. Zlasti napada radikalno časopisje Orjuno na vso moč. Zlasti se odlikuje v temoiziru «Balkan», ki imenuje Orjuno plačano bando, ki je zločinsko trgovala z patrijotizmom. Napoveduje tudi skorajšnjo razpust Orjune, in jo na ta način osvetljuje: Orjunci nikdar niso imeli nič zajednega z narodom niti z rodoljubjem. Rekrutovani so z umazanim denarjem iz tistih fondov,

s katerimi so imeli opravka demokratje. Živeli pa so od podkupovanja, plenjenja, ropa in onih kreditov, katere so si z grožnjami od posameznikov izsilili. Dokler so jih mogli ščititi demokrate, so bili silno predrzni ter se niso bali nikogar. Kakor hitro pa jih je vlada po padcu demokratov pozvala na odgovor vsled njihovih grozdejev, so ljudje izgubili strah pred njihovimi atentati, grožnjami in nasiljem in s tem je zmanjkalo tudi materialnih podpor. Orjunci so postali ponižni, nič več ne grozijo, temveč samo modelujejo, kakor pretepeni kužki. Ker nimajo nikjer kredita, se že povsod oglašajo njihovi dolžniki. Samo v tiskarni, kjer so tiskali svoj «Vidovdan» so ostali dolžni 80.000 dinarjev. V vsaki kavarni jih poznajo, ker so dolžni vsem natakarnjem, nobeden izvošček jih noče več voziti, ker so mu dolžni. Njihov dolg znaša samo v Novem Sadu par stotisoč dinarjev. S takšnim delovanjem so si uničili ves ugled tudi pri demokratih, ki se jih že sramujejo. Demokratom je Orjuna veliko več škodovala, kakor pa koristila. Zato se je skušalo na lep način iznebiti, kajti drugače izgube še te prišle, ki so jim v Vojvodini bili dosedaj zvesti. Ker pa Orjuna s tem izgublja za strankarsko politiko še ta pomen, ki ga je dosedaj uživala, moramo računati z skorajšnjo popolno likvidacijo Orjune v Vojvodini. Ker pa je vojvodinska Orjuna bila dosedaj takorekoč hrbenica celotne organizacije, bo ta s tem toliko izgubila, da se bo težko obdržala na površju. Radikali bodo z uničenjem orjune v Vojvodini nehoti razbili celokupno organizacijo.

Iz Maribora.

CIRILOVA TISKARNA PRED SODIŠČEM.

Dogodilo se je nekaj res neverjetnega. Cirilova tiskarna se je morala zagovarjati pred sodiščem radi zakona o pobijanju draginje.

Služaj je bil sledeči: Neki policijski stražnik je napravil meseca januarja ovadbo, da Cirilova tiskarna v izlozbi nima označenih cen. Državno pravdnštvo je seveda takoj dvignilo tožbo zoper g. dr. Jerovška, kot ravnatelja Cirilove tiskarne in je pozneje to tožbo raztegnilo tudi na odgovornega poslovođjo. Vršile so se v zadevi tri razprave pri sodišču in sicer zadnja pretečeni tork.

Tožena tiskarna se je zagovarjala po svojem zastopniku nekako tako-le: Res čudna so pota usode. Cirilova tiskarna slovi v Mariboru in po celi Sloveniji, da ima tako v tiskarni, kakor v svoji prodajalni tako nizke cene, kakor ne kmalu kako drugo podjetje, zato ima odjemalce tudi v vrstah političnih nasprotnikov. In to podjetje stoji pred sodiščem, obtoženo po zakonu za pobijanje draginje, da ni imelo cen označenih v izlozbi. Če bi bilo to tudi res, vendar tiskarna ne spada pred sodišče. Označba cen bi naj bila po mnenju imenovanega zakona le nekako sredstvo v dosego zvišanja draginje. Pri Tiskarni sv. Cirila pa je to sredstvo čisto nepotrebno, ker tiskarna, kakor je splošno znano, draginjo dejansko pobija. To splošno ve mariborsko prebivalstvo. Mariborčanom je obče znano, da so v Cirilovi tiskarni razmeroma nižje cene. Evo pa tudi dokaz! V septembru lanskega leta, ko so morali starši velike svote plačevati za knjige in druge šolske potrebščine svojih otrok, je tiskarna nastavila za 10 % nižje cene na knjige, kakor so bile drugod. Mariborski trgovci so radi tega tiskarno tožili pri ljubljanskih založnikih, kateri so v posebnem dopisu, ki ga je zastopnik tiskarne pri obravnavi imel na razpolago, od tiskarne zahtevali, da mora cene knjig zvišati za 10 %. S tem, da je tiskarna knjige in druge potrebščine prodajala za 10 odst. ceneje, so si starši ohranili v žepu gotovo 70 do 80 tisoč kron. Tako je torej tiskarna dejansko pobijala draginjo. Tiskarna je pa uboge starše ki niso imeli denarja in ki so za to v svoji stiski prosili, tudi dejansko podpirala s tem, da jim je dajala in še daje knjige in šolske potrebščine na obroke, ne da bi si za to zaračunala le en vinar obresti, dasiravno večkrat še niti v 10 mesecih ni prišla do svojega denarja. Za plačilo na obroke so prosili zasebniki, posebno pa slabo plačani državni uradniki. Bili so med njimi sodniki, politični in policijski uradniki in sluge. Na ta način je tiskarna nepremožnim staršem omogočila nabavo učil in šolskih potrebščin! Tudi s tem dejanjem je pobijala draginjo, oziroma podpirala nepremožne sloje, ki so trpeli pod draginjo. Podjetje, ki v težkih časih tako postopa, pač ne zasluži, da se ga tira pred sodišče tudi v slučaju, da bi ne bilo imelo cen označenih v izlozbi, koja trditev pa tudi ne odgovarja resnici. Sodišče se je postavilo na stališče, da je Cirilova tiskarna popolnoma nedolžna ter je tako ravnatelj dr. Jerovška, kakor tudi obtoženega g. poslovođjo oprostilo. Cirilova tiskarna pa je imela pri tej razpravi priliko, celo pred sodiščem dokazati, da v teh težkih časih dela res solidno in ljudomilo s tem, da v svoji prodajalni, kolikor razmere pripuščajo, vzdržuje res do skrajnosti nizke cene. Omenjena sodnijska obravnava bo znatno pripomogla k temu, da se bo solidne in cene trgovine Cirilove tiskarne ljudstvo še bolj oklepalo kakor dozdaj.

— — —
Pozor! Katoliška omladina v Mariboru obhaja v nedeljo, dne 24. junija, svoj društven praznik sv. Alojzija. Spored! V petek in soboto ob pol 8. uri zvečer govor z litanijami v kapelici sv. Frančiška. V nedeljo ob 7. uri zjutraj skupno sv. obhajilo s sv. mašo; ob ¼ na 11. uro slavnostno zborovanje z deklamacijami, godbo in z govorom g. dr. Jeraja v društvenih prostorih. Popoldne ob treh govor o važnosti mladinskih organizacij s slovesnimi litanijami v baziliki Matere milosti. Vsa moška mladina se uljudno povabi k tej pobožnosti. V soboto ob pol 9. uri zvečer priredi društvo obhod po mestu z godbo in bakljado. Obhod gre iz društvenih prostorov po Aleksandrovi cesti, Maistrovi, Korošcevi in

Štrosmajerjevi ulici, Koroški cesti, Glavnem trgu, Gosposki in Jurčičevi ulici. Zbirališče ob 8. uri v Vetrinjski ulici. Vsi prijatelji društva ter vse katoliške organizacije se prijazno vabijo k obhodu. — Dne 1. julija pa priredi društvo prvo veliko veselico v vseh Gambrinovih prostorih. Nastopijo vse tri omladinske godbe in pevski zbor. Pripravljalni odbor, ki vse svoje moči posveča tej prireditvi, nas zagotavlja, da bo ta najlepša izmed vseh letošnjih prireditev. Torej na veselo svidenje! — Odbor.

Telovadni nastop dijakov-Orlov se vrši v nedeljo, dne 24. t. m. ob pol 17. uri na semeniškem vrtu v Koroščevi ulici 12. Sodeluje polnoštevilna godba katoliške omladine. Kdor hoče kaj lepega in zabavnega videti, naj pride gotovo.

Izid zrelostnih izpitov na zasebnem ženskem učiteljskem šolskih sester v Mariboru. V tekočem letu sta bila na zavodu dva četrta letnika, zato je v dneh od 11. do 19. junija maturiralo 62 gojenk. Zrelih je 53 in sicer 14 z odliko, 7 jih ima ponavljalni izpit iz enega predmeta, dve bi pa morali ponavljati IV. letnik. Odličnjakinje so: Aleksič Terezija, Čepe Otilija, Donaj Marija, Kerševan Marija, Mulej Vida, Ocvirk Angela, Puncer Marija, Robnik Katarina, Scheithauer Ema, Serajnik Zmagoslava, Stani Angela, Šinigoj Avgusta, Vidovič Ana in Žigart Avgusta.

Razstava risb in ročnih del na zavodu šolskih sester se vrši od 22. do 26. t. m. Ker se čas razstave ne bo podaljšal, naj vsak obišče razstavo v označenih dnevih.

Izza ograje naše radvanjske posebnosti. Iz Radvanja pri Mariboru nam poročajo: Uredništvu ne moremo niti dopovedati, kako je nam Radvančanom dolg čas, ker že ni prinesla «Straža» tako dolgo nič o naši šolniški specijaliteti g. Radoslavu — ne Jaketu Knafliču. Da bomo pa nekoliko prepadli to radovednost Radvančanov glede gibanja in žitja našega «prijatelja» Knafliča, javljamo tokrat, da se je vrgel naš šolnik po od vseh odobravanem krtačenju v «Straži» in «Slov. Gospodaru» iz sokolaškega polja na čisto drug delokrog, ki je zopet pristno Knafličeva specijaliteta. Mi katoliški Radvančani smo namreč pustili svoje sinove krstiti za: Tončke, Jakece, Jožeke itd., a g. Knaflič jih v šoli prekršuje v: Zvonimire, Radoslave, Slavke itd. Radi Knafličeve posebnosti je nastala pri klicanju naših sinov doma in v šoli prava babilonska zmešnjava. Mati kliče doma Tončka, Knaflič pa mu zabija v uho Zvonimira in otrok ne ve danes: ali je Tona, ali Zvonko. Gospodu okrajnemu glavarju in nadzorniku bi mi Radvančani priporočali, naj poučita gospoda Knafliča, naj ne posega v delokrog duhovnikov, ki so krstili našo deco enkrat, a Knafličev krst pa mi Radvančani prav odločno odklanjamo, ker smo katoličani ter priznavamo en krst, a ne dveh, osobito še pa Knafličevega ne, ker je pravoslavnega značaja. Gospod Radoslav Knaflič naj ostane Radoslav, če tudi je v krstnih bukvah vpisan kot Jakob, a mi Radvančani pa odločno odklanjamo vse: Radoslave, Slavke, Zvonke itd. Ob koncu našega poročila o radvanjski posebnosti pa vam še zaupamo g. urednik, da naš šolski vodja v zadnjem času ne občeje več s svojim podrejenim učiteljstvom kot je pri navadnih zemljanih navada — ustmeno, ampak pismeno, ker ima v času obče draginje dovolj denarja za papir.

Za predsednika Glasbene Matice v Mariboru je izvoljen ravnatelj tukajšnje gimnazije g. dr. Tomineš. Pozdravljamo izvolitev g. ravnatelja za predsednika tako važne ustanove, kot je Glasbena Matica, ker upamo, da se mu bo posrečilo odstraniti razne zapreke, ki so ovirale razvoj društva.

Maturanti leta 1913 državne gimnazije v Mariboru se zberejo dne 9. julija ob 8. uri k desetletnici mature v restavraciji mariborskega Narodnega doma. K temu večeru so iskreno vabljeni vsi bivši tovariši 8 a in b, kakor tudi gospodje profesorji. Tovariši izven Maribora naj prijavijo svojo udeležbo na naslov podpisanega, da se v slučaju večje udeležbe skrbi za prenočišča. Miloš Vauhnik, koncipijent pri dr. Müllerju v Mariboru, Aleksandrova cesta.

Osrednje društvo poštnih in brzajavnih uslužbencev za Slovenijo, podružnica Maribor, se najljubneje zahvaljuje vsem bančnim zavodom, trgovcem, pekarnam in gostilničarjem in vsem drugim darilem, ki so pripomogli za dober uspeh dobrodelne veselice, ki se je vršila dne 10. t. m. na Gambrirovem vrtu. Najprisrčnejša zahvala g. višjemu podžupanu dr. Pfeiferju, gg. poštnim uradnikom in uradnicam, kakor tudi p. t. prebivalstvu za mnogoštevilno udeležbo in prosimo tudi zanjepre podporo! — Odbor.

Državna gimnazija v Mariboru. Sprejemni izpiti za I. razred leta 1923-24 se vršijo v soboto, dne 30. junija, točno od 10. ure dalje. Vpisuje se do navedenega dne in do označene ure vsak dan, bodisi osebnost ali s predložitvijo vpisnih listin (krstnega, oziroma rojstnega lista ter zadnjega šolskega izpričevala), tudi po pošti, pri gimnazijskem ravnateljstvu. Sprejemni izpiti v jesenskem roku bodo dne 11. septembra.

Od prve in edine strokovne šole za strojepisje in stenografijo Ant. Rud. Legat. Dela k zopetni otvoritvi šole napredujejo jako hitro. Vsi rokodelci so popolnoma zaposleni, da dovedejo veliko in krasno učno dvorano svojemur namenu. Šola se opremi popolnoma novo in moderno ter bode nekaj dni pred otvoritvijo brezobvezno razstavljena občinstvu. Priporočila se, vpisovanja izvršiti že sedaj, ker se prijava za stenografijo po 2. juliju ne bodo upoštevale. Da se obisk šole vsakomur omogoči, se je stavljal učni honorar na 8 D za uro, svota, ki je gotovo jako zmerna. Za invalide in uboge učence je predvideno znižanje šolnine. Vpisovanja in pojasnila dnevno v trgovini s pisalnimi stroji Legat, v Mariboru, Slovenska ulica 7, tel. 100.

II. izkaz darov za avtomobilski sklad Prostovoljne požarne brambe na Pobrežju pri Mariboru. Mariborska gasilska župa 100 din., gospa Marija Simonič, gostilničarka na Pobrežju, 100 din.; g. Anton Sredenshek, posestnik na Pobrežju, 100 din.; g. Alojzij Primc, posestnik na Pobrežju, 100

din. Najtoplejša hvala! Zbirka se nadaljuje in obelodani. — Odbor.

Mestno električno podjetje naznanja svojim p. n. odjemalcem toka, da, ker se preteklo nedeljo namenjeno delo vsled slabega vremena ni moglo izvršiti, se v svrhu izgotovitve istega v slučaju lepega vremena v nedeljo, dne 24. t. m. od 4. ure zjutraj do 12. opoldan ukine dobava toka.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevodel Paulus.

20

Življenje in ljubezen hodita tako čudna, neverjetna pota, — ali je bilo mogoče, da se je Marjetino srce, ki ni bilo ustvarjeno za ljubezen, kakor je sama pravila, da se je to srce vnelo v ljubezni do moža, v trenutku, ko je ugasnila moževa ljubezen —? Ljubezen je nerazumljiva, samovoljna —. In nasprotujoči si značaji se kaj radi vzljubijo v življenju in mogoče je bilo vsekakor, da se je Marjeta, živahna, nadarjena, duhovita ženska, ki so jo občudovali in oboževali najduhovitejši možje Francije in Pariza, — da se je ta ženska zaljubila končno v — duševnega bebca —.

Pogledal jo je.

Zrla je ven na morje, kjer je tonelo solnce za rožnatimi oblaki. Ni videl njenega obraza. Pa zazdela se mu je, da je videl solzo, ki se je zasvetila v zlatih večernih žarkih in kanila v nežne čipke na njenih prsih.

Ni je hotel motiti. Poznal jo je, kako strastna, močna narava da je in da zna skrivati svoja čuvstva.

Do malega vse življenje sta prebila skupaj, starši so jima zgodaj umrli, ko je bil Armand še deček in Margareta še otrok. Osem let je bil starejši. Njen skrbni brat in varuh je bil, ljubila sta se, kakor se redko ljubita brat in sestra, spremljal jo je na potih njene slave, ko je bila oboževana gledališka igralka, spremljal jo je k poroki s Percyjem, spremljal jo je v novo življenje na Angleško. In tedaj sta se ločila. Žalosten je bil in hude slutnje so ga obhajale.

Dolge mesece se že nista več videla. Te dni je bil prvokrat na obisku pri njej.

Pa teh par mesecev je zadostovalo, da sta se oba izpremenila. Ljubezen, globoka in iskrena mladostna ljubezen ju je še sicer vezala, pa že sta imela skriven kotiček vsak v svojem srcu in v njem tajnosti, ki sta si jih prikrivala.

Mnogokaj je skrival Armand pred svojo sestro, česar jej niti danes pri slovesu ni povedal, ker bi ga morebiti ne bila razumela. Republikanca sta bila oba, — pa Armandovi nazori o «svobodi in enakosti» francoskih revolucionarjev so se zelo izpremenili v teh par mesecih, kar ga je sestra zapustila, — in to tembolj, čimbolj so njegovi nekdanji prijatelji-revolucionarji širili grozo in strah in prelivali nedolžno kri v imenu svobode. Ni ji mogel o tem govoriti, — in tudi ni smel, saj je imel v Parizu posel, ki je zahteval najstrožjo tajnost —.

Pa tudi Margareta je nosila v srcu skrivnost, ki o njej ni mogla govoriti z bratom, saj jo je sama komaj razumela. Le to je čutila, da je v kljub vsemu razkošju in bogastvu zapuščena in nesrečna —.

In Armand je odhajal —. Bala se je za njegovo življenje, tako rada bi ga še pridržala. Le kratki so še bili trenutki do ločitve, ni si jih hotela pokvariti s tožbami o svojih osebnih bridkosti —.

Počasi sta stopala ob obrežju, roko v roki, toliko sta si še imela povedati drugih, manj bridkih reči —.

Polnojarmenik, 600 mm, dobro ohranjen, se po nizki ceni proda pri F. Hergouth, Maribor, Orožnova 3. 360

Sobarica, ki šiva tudi na stroj sprejme dr. Valentinc Gregorčičeva ulica 12, Maribor. 359

Kumno, janež, rdečo deteljo, lipovo cvetje, suhe gobe itd. plačuje najbolje Sever & Komp., Ljubljana. 349 5-2

Vrtne garniture ter posamezne komade, enako tudi druge pletene izdelke, potne košare itd., parfumerija, nogavice, bombaž in razno drobnino priporočam po konkurenčni ceni tvrdka J. Baloh, Grajski trg 3. 342

Za birmance Velika izbira gotovih obelov po nizki ceni priporočam I. VEZJAK, konfekcija, Maribor, Vetrinjska ulica 7. 272 364

VII.

«Vohuni zame —!»

Zvečerilo se je.

«Zora» je z razpetimi jadrji plula daleč zunaj na valovih, ki so delili Anglijo od Francije. Celo uro je še stala Margareta na obrežju in gledala za brzo jadralnico. Saj ji je odnesla edino bitje, ki ga je ljubila, kateremu se je smela popolnoma zaupati.

Nekoliko v stran na desno so se bleščale rumene luči «Zadovoljnega ribiča». Zdela se ji je, da čuje vse glasove in vmes bedasto smejanje svojega soproga, tisti neumni he he he, ki ji je neprestano zvenel po ušesih in jej razburjal živce do skrajnosti.

Percy jo je pustil samo. Vkljub svoji omejenosti, tako je sodila, je dobrodušni mož razumel, da hoče biti nemotena z bratom, ko bo jemal slovo. Hvaležna mu je bila za to, — saj mu je bila vedno hvaležna za njegovo rahločutnost, s katero se je izogibal vsega, kar bi jo žalilo, hvaležna mu je bila za njegovo brezmejno radodarnost, s katero jo je obsipaval. Včasih je celo skušala brzdati zaničevanje, ki ga je čutila zanj in v katerem ji je ušla marsikatera grenka in razžaljiva beseda.

Da, žalila ga je, žaliti ga je hotela, pokazati mu je hotela svoje preziranje, pokazati mu, da ga tudi ona ne ljubi več. Da bi ljubila tega bebastega tepca —! Tega človeka, ki ni znal druga, ko misliti na gizdanje, na nove obleke —!

In vendar —!

Davni spomini, sladki in mehki, ki jih je preteklost ožarjala z zarjo prelepega poletnega večera, so na nevidnih perutih lahkega vetriča prihajali k njej, sem iz Francije, spomini na dneve, ko jo je v Parizu ljubil in oboževal —. Tako vdan je bil, suženjski vdan, in iz njegove ljubezni je drhtela pritajena strast, ki ji je mamila srce in misli —.

In hipoma, se je spomnila, je ta vdana ljubezen minila, je oboževanje izginilo —. Stiriindvajset ur po poroki mu je izpovedla svojo zgodbo, kako je, nepremišljeno in brez zlobnega namena, govorila v pričo nekih ljudi, njenih prijateljev-republikancev, o markiju St. Cyr in o njegovih zvezah z inozemstvom. In ti ljudje so pograbili njene besede, jih porabili zoper markija in ga poslali pod guillotino.

Res je bilo, sovražila je markija. Pred leti nekoč se je Armand zaljubil v Angelino, markijevo hčerko. Toda Armand Just je bil plebejec, marki St. Cyr pa plemenitaš, poln stanovskega ponosa in plemenskih predsodkov.

Nekega dne je poslal Armand svoji izvoljenki drobno pisemce, boječ, pa plameneč, strasten izliv svoje ljubezni. Drugi dan so ga markijevi ljudje zgrabili iz Pariza na samotni kraj in ga — pretepli z biči, pretepli kakor psa, da je komaj ostal živ, ker se je drznil dvigniti svoje plebejske oči k hčeri plemenitaševi. Taki dogodki so bili zadnje dni v Franciji na dnevnem redu in so seveda mnogo pripomogli, da se je tem huje razvnel požar revolucije.

Dobro se je še spominjala Margareta vsega tega, koliko je trpel njen brat, kako hudo je bil užaljen in ranjen njegov moški ponos, koliko je tistikrat trpela ona sama, ki je brata tako zelo ljubila —.

In dan plačila je prišel.

Dvignili so se zaničevani, zatirani plebejci. Armand in Margareta, oba mlada, idealna, sta se navdušena poprijela naukov revolucije, veljala sta v Parizu za odlična republikanca, Margareta posebej je imela med revolucionarji mnogo prijateljev.

(Dalje prihodnjič.)

FOTO-ATELJE MAKART

samo Gosposka ulica 27, nasproti hotela pri „Zamorcu“ neprenehoma od 8. ure zjutraj do 20. ure zvečer. — Ob nedeljah in praznikih od 8. ure do 12. ure. — Slikanje skupin za šole, maturante i. t. d. — Slika se tudi izven ateljeja. :: :: :: :: :: ::

Naznanilo.

Cenjenemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem otvoril v Celju, Aleksandrova ulica št. 4

modno in manufakturno trgovino.

Cene umerne, postrežba točna! — Priporočam se za obilen obisk

Jože Zabukošek.

Nosite Palma

kaučuk pete! **kaučuk potplate!**

Boljšje in cenejšje so kot usnje. Elastična hoja, varstvo proti vlaži.

Gospodinje! Ali zahtevate pri trgovcu, kjer se strežete, vedno testenine «Pekatete.» Ako ne, prosimo—storte to vedno!

POSLANO.

Veletrgovina «Luna» Maribor, Slomškov trg 11 nana, da bode oddelek za ure in zlatnine na veliko tekom časa birmo, in sicer do konca junija, tudi za prodajo na drobno posameznim odjemalcem odprt dnevno od pol 10. do 12. ure, v pritličju leva stran. Dana je torej vsem cenj. kupcem priložnost, da si darila za birmo jako po ceni nabavijo.

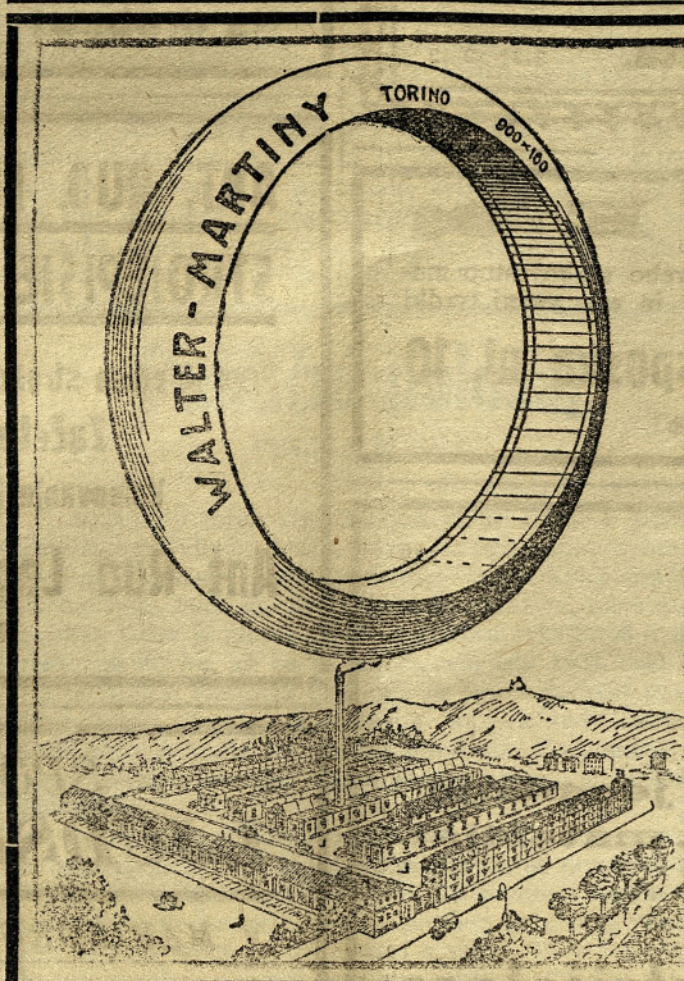
Anton Kiffmann

Maribor, Slomškov trg 11.
(Zraven glavne pošte.)

Vozni red, veljaven od 1. junija 1923 se dobi v Ciri-lovi tiskarni. Cena komadu 1 dinar, po pošti 40 par več. Poleg južne železnice so objavljene še sledeče proge: Celje—Dravograd, Ljubljana—Kamnik, Ljubljana—Jesenice—Trbiž, Kranj—Tržič in Jesenice—Bohinjska Bistrica. Priporočamo ga zlasti turistom, ker zavzema vsled svoje ročne oblike jako malo prostora.

„KORANIT“

najboljši material za pokrivanje streh; prevzamem tudi črnopokrivaška dela, strehe iz lesnega cementa in strešne lepenke. Skladišče: Maks Ussar, Gregorčičeva ulica 17, Maribor. 333f 12—3

„Svetla“

d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20.

Telefon št. 133

Tovarnišča zaloga polnogumijastih obrobov, pnevmatika in vsake vrste tehniških gumijevih cavi, auto-delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obrobov.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20.

Mestni trg 25

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna posredništvo — Cene brez konkurence!

Molitvenik, najlepši in najcenejši, je dr. Zdešarjevo «Navodilo za pravo pobožnost do Matere božje.» V tej knjižici sta dve sv. maši. Cena vezanemu izvodu 6 din., po pošti 1 din. več. Dobi se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru, pri Slogi v Ljubljani na Poljanskem nasipu 10, in po drugih knjigarnah. Kdor kupi skupaj vsaj 10 izvodov, dobi 25% popusta. 361

Poznati Maršnarovi

limonadni praški

„BRAUSE“

se zopet dobljo pri trvdki

Josip Vitek, Ljubljana

Krekov trg 8.

Zastopstvo in zaloga tovarn

„ORION“, Maršner. 12—11 275

JOS. NEKREP

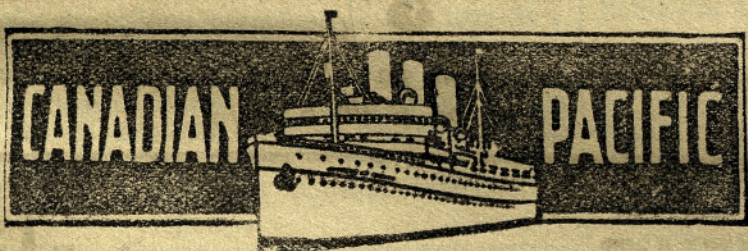
tesarski mojster in stavbeni podjetnik

sprejme vsa v njegovo stroko spadajoča dela in jih izvede ročno in ceno.

MARIBOR, SMETANOVA 59.

Telefon 140. 10—7 290

Širite „Stražo“!

Največje transportno podjetje sveta

EVROPA

CANADA

AMERIKA

Samo 4 dni na odprtem morju. Najhitrejša in najboljša zveza preko HAMBURGA, ANTWERPNA in CHERBOURGA z glasovitimi «EM-PRESS» parobrodi na dvojne vijake. Odhod vsako nedeljo. Daljina navodila glede voznih cen, odhoda, potniškega vizuma, priloge, predpisa useljevanja v Kanado in Zedinjene države daje AGENCIJA

CANADIAN PACIFIC, Zagreb, Petrinjska ul. 40

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke

Kvišku srca po Din. 27, 36, 39 in 40.
Rajski glasovi po Din. 38, 50 in 52.
Priatelj otroški po Din. 6.50 in 7.50.
Ključek nebeski po Din. 20, 30.
Angelj varih po Din. 11.

b) Za odrasle

Bogomila po Din. 15, 22, 25.
Pobožni kristjan po Din. 12.
Češčena Marija po Din. 14, 48, 60.
Marija varhinja po Din. 10, 36.
Sv. Alojzij po Din. 15, 34.
Nebesa, naš dom po Din. 42.
Skrb za dušo po Din. 15, 22, 30.
Sv. ura (velike črke) Din. 12, 15, 30.
Mali duhovni zaklad (velike črke) D 12.
Marija Kraljica po Din. 42.
Venec pobožnih molitev po Din. 40.

Venec pobožnih pesmi Din. 15.

Sv. Pismo, Evangelji in Dejanja apostolov po Din. 10.

Kvišku srca Pesmarica (zl. obr.) D. 15.
Premišljevanja za celo leto I. in II. del. Din. 32.

Družba vednega češčenja. 2 molitveni uri. Din. 3.

Kratko navodilo za pobožnost M. B.

Kraljice src Din. 5.

Vir življenja Din. 18.

Duša popolna Din. 20.

Duša spokojna Din. 20.

Bog med nami Din. 12.

Večno življenje (rdeča obr.) Din. 24.

(zlata obr.) Din. 33.

Slava Gospodu Din. 18.

Nebeška hrana I. in II. del Din. 15.

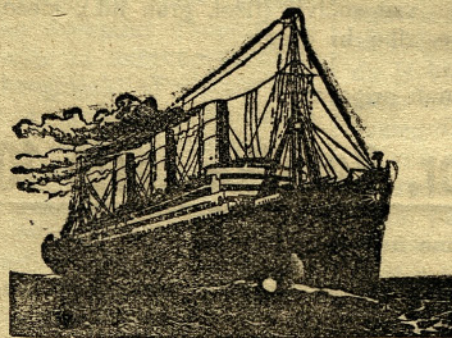
Priprava na smrt Din. 16.

Zahvala.

Dne 15. maja 1923 je požar podpisanim posestnikom na njih imetju povzročil ogromno škodo. Zavarovani smo bili pri zavarovalni družbi „JUGOSLAVIJA“, ki je točno izvršila cenitev in nam v popolno zadovoljnost izplačala odškodnine. V prijetno dolžnost si štejemo, da se imenovani družbi javno najboljše zahvaljujemo ter jo vsakomur toplo priporočamo.

RAČJE, dne 22. junija 1923.

Marčič Franc, Pipenbaher Jožef, Potočnik Anton.

Hamburg — Amerika Linija

in

United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

ZAGREB

„B“ Cesta pri državnem kolodvoru

ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25, — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinka c. 160. — Split: Ante Buić, Dioklecijanova obala 13. — Gruž: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gjorgije J. Dimitrijević & Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4. 550

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

Oglasi v „Straži“

imajo najboljši uspeh!

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA.

Sezona maj—september.

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni.

Cene zmerne!

V pred- in posezoni znaten popust. — Največja udobnost!

Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča.

343† 2-2

Na drobno!

Na debelo!

Manufakturno blago

po najnižjih cenah pri trdki

IVAN KOS, CELJE,

Prešernova ulica št. 17.

586

Na drobno!

Na debelo!

ANT. RUD. LEGAT^{ovo} ZASEBNO UČILIŠČE ZA STROJEPISE IN STENOGRAFIJO, MARIBOR.

Prva in edina strokovna šola za strojeписje in stenografijo v Mariboru.

Začetek tečajev dne 2. julija 1923.

Vpisovanje in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji

Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ul. 7, telef. 100

od 8.—12. in od 14.—18. ure.

326 7-5

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POSOJILNICA

V MARIBORU, STOLNA ULICA št. 6, reg. z. z. n. zav.

obrestuje od 1. novembra 1922 naprej navadna vloga po

5%

Vloga na trimesečno odpoved po 5 1/2%. Stalnejše in večje vloge pa od 6 do 6 1/2%.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani trdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Bela pločevina

339

pocinkana pločevina

črna pločevina

kositer (Zinn)

asbestne plošče

tekstilno transm. jermenje

vsakovrstni tehn. material.

Samo na veliko!

Savez Britanskih Industrijalaca

(Associated British Manufacturers (N.E.) LTD., London.)

Podružnica: ZAGREB, Produljena Hatzova ul. 56. (Sajmište)

Brez kisa! Brez sladkorja! Brez salicila!

sploh brez vsakega dodatka se lahko s

„REX“ - konzervnimi steklenicami in aparatom

581 6-3

napravi brez truda vse vrste okusnih, zdravih in cenih domačih konserv. V «REX» vkuhane jagode, češnje, hruške, češplje, jabolka, sploh vse vrste sadja se hranijo pri neizpremenjenem naravnem okusu in največji zdravilni vrednosti, brez vsakega dodatka leta in leta. — Ravno tako se ohrani za nedogledni čas vsak drugi živež, posebno vse sočivje (fižol, grah itd.), meso, klobase, pastete, gobe, ribe in drugo.

Po tovarniških cenah priporoča

Ivan Kovačič, Maribor, Koroška cesta 10

trgovina stekla in porcelana na veliko in malo.

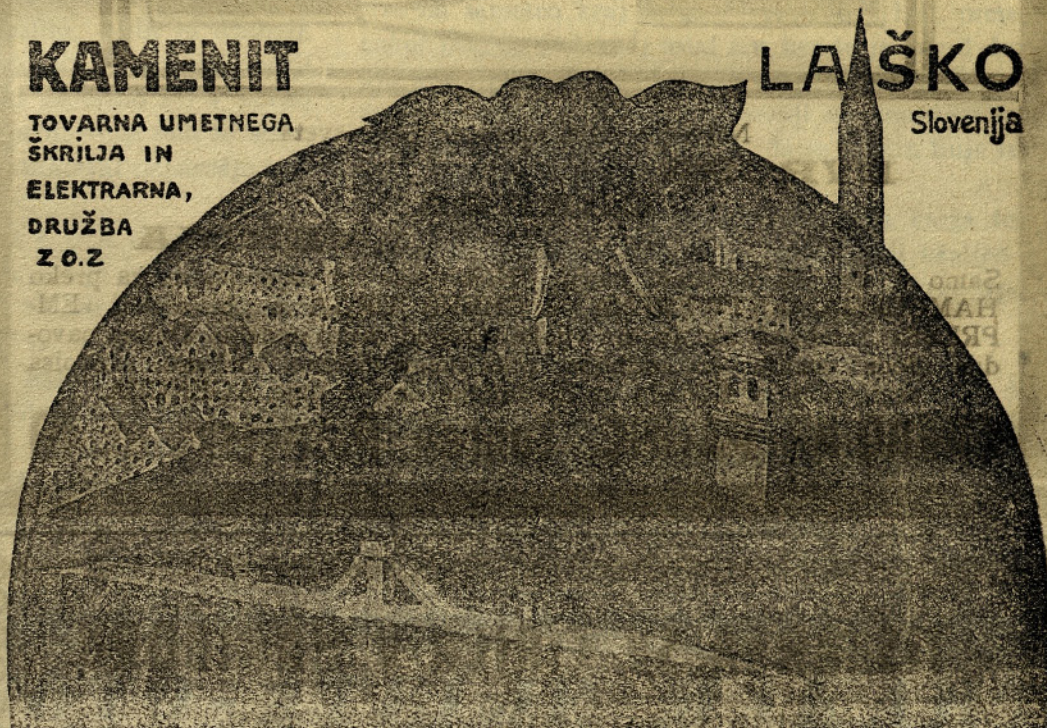
Velika zaloga vsakovrstnega stekla, šip, ogledal, porcelana in kamenine, svetilk, kakor vseh v steklarsko stroko spadajočih predmetov po najnižji ceni.

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA ŠKRILJA IN ELEKTRARNA, DRUŽBA Z.O.Z.

LAŠKO

Slovenija

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu, izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.